

Nr 256.

Av herr **Spångberg m. fl.**, *angående revision av lagen om allmän pensionsförsäkring.*

Tjugu år har nu förflutit, sedan lagen om allmänna pensionsförsäkringen genomfördes, men ännu har den ej fått sådant innehåll, att den i något enda fall lämnar möjlighet till full försörjning för dem, som för sitt uppehälle äro hänvisade till denna pensionering. Vid pensionslagens genomförande år 1913 betonades de stora brister, som behäftade densamma. Men farhågorna för dessa brister fingo vika för principen att få en om än dålig försäkring genomförd. Det utlovades därvid, att lagen skulle bli föremål för ett oavlatligt arbete, »så att så snart som möjligt vad som brast skulle förbättras och vad som felades skulle fullkomnas». Detta blev dock tomma löften, vilka efter tjugu år ännu ej blivit infriade.

Vid 1928 års riksdag beslöts, i anledning av en mängd motioner i båda kamrarna, hos regeringen hemställa om utredning snarast möjligt rörande revision av pensionslagen samt om de förslag, som utredningen kunde föranleda. Den 30 juli 1928 tillsattes även en kommitté med uppdrag att verkställa ifrågasvarande utredning. Detta har emellertid hittills endast haft till synligt resultat, att varje förslag om ändring av pensionsbestämmelserna avslagits under hänvisning till att 1928 års utredningskommitté ännu ej avslutat sitt arbete. Under denna motivering förflöt sålunda hela förra riksdagsperioden utan att något gjordes i frågan från riksdagens sida. Och ändå spelade, som alla veta, pensionsfrågan en framträdande roll i 1928 års valrörelse. Då intet tyder på att pensionsfrågan på grund av kommitténs arbete inom närmaste tiden skulle komma till omprövning och då detta arbete ej inriktas på ett sådant sätt, som kan fylla ens de minsta anspråk för de grupper, som på ålderdomen äro för sitt uppehälle hänvisade till folkpensioneringen, är det verkligen på tiden att från riksdagens sida något göres för att komma till ett positivt resultat i frågan.

Under debatten i följande anledning av kommunistiska gruppens motion om provisorisk höjning av pensionstillägget yttrade utskottets talesman i andra kammaren, att man gagnade denna sak bäst med att mana den kommitté, som sysslar med utredningen, att göra sitt allra bästa för att påskynda saken. Samma talare tillade: »I det fallet skulle jag t. o. m. gå så långt i min deklARATION, att därest man finner, att denna fråga, om den skall framläggas i ett sammanhang, tar allt för lång tid, så kan man rent av börja överväga, om det icke skulle till en början kunna framläggas ett förslag om en *provisorisk* anordning på det här området, då det gäller vissa punkter, där trängande skäl kunna anföras för ett avgörande inom den närmaste tiden.» Då nu fem år gått, sedan kommittén

började sin verksamhet, borde sannerligen tiden vara inne för verkställande av det löfte, som gavs i ovan återgivna citat.

De punkter i pensionslagen, som i väntan på lagförslag i hela dess vidd bör få en omedelbar, om än provisorisk lösning, är frågorna om höjning av pensionstillägget, höjning av inkomstgränsen i fråga om rätt till erhållande av tilläggs-pension samt sänkning av pensionsåldern.

I fråga om pensionstilläggets storlek stadgas i gällande lagbestämmelse följande: »Pensionstillägget utgör för år räknat för man 225 och för kvinna 210 kronor med avdrag av sex tiondelar av det belopp, varmed pensionstagarens årsinkomst må överstiga 50 kronor.» De pensionsbelopp, som i verkligheten utbetalas, uppgår i medeltal till endast c:a 154 kronor per år. Detta belopp motsvarar ej ens hälften av vad kommunernas fattigvårdskostnader uppgår till i utspisningskostnader per person. Man har i detta sammanhang endast att konstatera, att detta belopp ej går att leva på. Antingen blir det anhöriga eller ock kommunerna, som får ta hand om de s. k. pensionärerna.

I en motion nr 167 i första kammaren 1928 föreslog herr Winberg å kommunisternas vägnar sådana ändrade bestämmelser rörande pensionsförsäkringen, att den samlade pensionen eller understödet jämte pensionstagarens årsinkomst för ensamstående person icke understiger 900 kronor samt att för äkta makar och för barn under 16 år utgår ett belopp i proportion till vad den ensamstående erhåller. Vi anser detta förslag vara väl avvägt och vidhåller alltjämt de synpunkter, som låg till grund för detsamma.

För att pensionslagen ej skall motverka det ekonomiska stöd, som exempelvis i vissa fall arbetare på grund av innehavd anställning eller dylikt erhåller, bör den maximiinkomst, som utgör gränsen för rätt till erhållande av pensionstillägg, höjas till 1,200 kronor. Reducering av pensionstillägget bör endast ske i den mån den sammanlagda inkomsten, pensionstillägget inräknat, överstiger den angivna maximiinkomsten 1,200 kronor. Uppdelningen av tilläggs-pensionen i olika belopp för man och kvinna synes även rätt meningslös. I de fall pensionerna gälla man och kvinna, som har gemensamt hushåll, kan det finnas skäl överväga om beloppet, då det kommer upp till sådan storlek, att det räcker till vederbörandes försörjning, kan sättas lägre för den ena, än då det gäller ensamboende man eller kvinna.

I fråga om åldersgränsen för rätt till erhållande av pension anser vi att denna bör sänkas till 60 år. Detta krav motiveras främst med hänsyn till arbetslöshetsproblemet. Vi är visserligen fullt medvetna om, att en sänkt pensionsålder ej löser arbetslöshetsfrågan, men då ett antal av c:a 100,000 åldringar över 60 år framläpar sin levnadsafton i för dem hårt arbete under det att ett lika stort antal ungdomar, som önskar och behöver arbete, är utestängda från arbetstillfällen, anser vi det vara riktigt, att åldringarna får den ledighet, som ett långt liv i arbete och slit berättigar dem till och att de unga, som nu gå sysslolösa, beredas möjlighet att erhålla de gamlas platser i arbetsmarknaden. Det

borde tillkomma riksdagen att lägga denna sociala vidsyn på ifrågavarande problem. Ingen torde heller på allvar bestrida, att en lösning av pensionsfrågan i denna riktning skulle i avsevärd utsträckning öka anställningsmöjligheterna för den ungdom, som nu faktiskt håller på att gå under av följderna av den arbetslöshet, vilken de pressats in uti.

Ovan berörda detaljer i pensionsfrågan är av den art, att de snarast möjligt bör lösas. Som frågan nu ligger till bör pensionskommittén få i uppdrag att med beaktande av de synpunkter, som ovan angivits, fullgöra sitt arbete, så att förslag omfattande ovan berörda punkter i pensionsfrågan kan framläggas senast vid 1934 års riksdag. Vi sammanfattar dessa punkter i följande:

1. Den samlade pensionen eller understödet jämte pensionstagarens årsinkomst får icke i något fall i lägsta dyrortsgruppen understiga 900 kr. för ensamstående person. För man och kvinna i gemensamt hushåll samt för barn under 16 år utgår pensionsbelopp i proportion till vad den ensamstående erhåller samt för övriga dyrortsgrupper i avvägt förhållande till vad som utbetalas i lägsta dyrortsgrupp.

2. Maximiinkomsten, pensionsbeloppet inräknat, må uppgå till 1,200 kronor innan avdrag å pensionstillägg får företagas.

3. Åldersgränsen för rätt till erhållande av pension bestämmes till 60 år.

I anslutning till vad vi sålunda anfört föreslå vi härmed,

att riksdagen i skrivelse till regeringen må hemställa, *dels* att den av 1928 års riksdag beslutade pensionsutredningen måtte så påskyndas, att förslag i ärendet kan föreläggas senast 1934 års riksdag, *dels ock* att därvid tilläggpensionens storlek, inkomstgränsen ifråga om rätt till erhållande av tilläggpension samt åldersgränsen för pensions erhållande måtte bestämmas i enlighet med ovan angivna grunder.

Stockholm den 21 januari 1933.

Aug. Spångberg.

K. Kilbom.

Edojf Andersson.

Nils Flyg.

Verner Karlsson.

Viktor Herou.